

Vapaaehtoistoiminta ja jättipalsamin torjunta 2022

Titta Vikstedt

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Johdanto

Suomen luonnonsuojeluliitto on järjestää vuosina 2019-2023 osana ViekasLIFE -vieraslajihanketta tapahtumia vapaaehtoisille vieraslajien torjujille – eli niin sanotuille kansalaistieteilijöille. Näihin vieraslaji-infotilaisuuksiin, vieraslajikoulutuksiin, vieraslajikävelyihin ja vieraslajien torjuntatalkoisiin on osallistunut jo tuhansia ihmisiä.

Erilaisten vieraslajitapahtumien, jotka painottuvat erityisesti Keski-Suomeen, Etelä-Savoon, Pohjois-Savoon ja Etelä-Karjalaan, tarkoitus on kouluttaa kansalaisia havainnoimaan ja torjumaan vieraslajeja omatoimisesti. Näillä alueilla sijaitsevat myös Viekas LIFE -hankkeen 50 jättipalsamin torjuntakohtetta, joiden muuntumista hanketoimenpiteiden seuraksena seurataan.

Tähän raporttiin on koostettu vuoden 2022 kansalaistieteilijätoiminnan tiedot, kuten järjestetyt tapahtumat ja tapahtumiin osallistuneiden määrät. Lisäksi raportissa kuvataan jättipalsamin torjuntakohteiden kasvillisuuden tilanne. Raportti sisältää myös tietoa toiminnan vaikutuksista vapaaehtoisten hyvinvointiin sekä sen tuomista hyödyistä kunnille, joiden mailla vieraslajien vapaaehtoinen torjunta tapahtuu. Lisäksi raportissa esitellään lyhyesti vuonna 2022 toista järjestetty omatoiminen vieraslajien kitkentäkampanja ”Soolotalkoot”, joka tänä vuonna järjestettiin yhteistyössä Luke:n kanssa.

Vuonna 2020 alkanut pandemia on tuonut omat haasteensa toiminnan järjestämiseen ja vaikuttanut jonkin verran tapahtumien osallistujamääriin. Vuonna 2022 pandemian varjo jo hieman väistyi ja osallistujamäärissä oli havaittavissa pientä kasvua.

VieKas LIFE-hanke (Invasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Tapahtumat vuonna 2022

Viekas LIFE -hanke järjesti vuonna 2022 yhteensä 68 tapahtumaa vapaaehtoisille vieraslajien havainnoitsijoille ja torjujille eli kansalaistieteilijöille.

Tapahtumista 15 oli koulutus- tai infotilaisuuksia, joihin osallistui yhteensä noin 1600 henkeä (taulukko 1). Lisäksi vieraslajeja esiteltiin Mikkelin Farmari -tapahtumassa, jossa oli 70 000 kävijää – infopisteellä käyneiden määrää ei arvioitu.

Tapahtuma	Päivä	Osallistujia
Vieraslajiluento, Helsingin yliopisto, TEAMS	23.3.2022	20
Soolotalkoot -konseptin esittely järjestöille, TEAMS	30.3.2022	8
Vieraslajiluento, Kirkkonummen kunta, TEAMS	31.3.2022	20
Vieraslajiluento, Kuopion puutarhapäivät, Kuopio	2.4.2022	20
Vieraslajikoulutus, Könkkölä Green Care, Jyväskylä	21.4.2022	30
Vieraslajikoulutus, Schildtin lukio, Jyväskylä	21.4.2022	10
Yläkoulutalkoot, Rantakylän yhtenäiskoulu, Mikkeli	30.5.2022	30
Vieraslajiesitys, Soolotalkoot -esittely, Keravan vapaaehtoiset, Kerava	1.6.2022	20
Vieraslaji-info, Vesangan kirjasto, Jyväskylä	5.6.2022	10
Vieraslaji-info pyöräillen, Satumaan Dynamo, Helsinki	11.6.2022	6
Vieraslaji-info, Sulkulan siirtolapuutarha, Jyväskylä	18.6.2022	7
Farmari 2022 -maatalousnäyttely, Mikkeli	30.6.-2.7.2022	(70 000)
Vieraslajipäivystys, Heureka, Vantaa	20.8.2022	400
XAMK opiskelijoiden maasto-opetus, Mikkeli	31.8.2022	20
Vieraslajiständi, Tutkijoiden yö, Jyväskylä	30.9.2022	1000
Taulukko 1. SLL:n Viekas LIFE:ssa järjestämät koulutus- ja infotapahtumat vuonna 2022.		

Lisäksi hanke järjesti yhteensä 53 talkoot (taulukko 2). Talkoisiin osallistui yhteensä 259 henkilöä – mikä oli noin 4,8 henkilöä per talkoot. Talkoolaiset tekivät yhteensä 638 tuntia vapaaehtoistyötä – eli noin 4 henkilötyökuukautta. Tänä vuonna talkoissa torjuttu pinta-ala oli yhteensä noin 22,7 hehtaaria. Arvio perustuu aluekoordinaattoreiden ilmoittamiin torjuntapinta-aloihin ja Laji.fi torjuntatoimilomakkeille tehtyihin kirjauksiin.

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Kunta	Paikka	Päivä	Klo	Osallistujia
Kuopio	Neulalampi	5.7.2022	17-20	1
Siilinjärvi	Jälä	7.7.2022	17-20	4
Kuopio	Uuimäki/Halmejoki	12.7.2022	17-18	10
Nilsia	Haapaniemi (HUOM: Nilsian LS-yhdistys)	14.7.2022	15-18	6
Kuopio	Lillukkapuisto	19.7.2022	17-20	12
Kuopio	Julkula (leikkipaikka ja ulkoilureitti)	21.7.2022	17-20	2
Kuopio	Päiväranta, Puijonsarven koulu, ranta-alue	26.7.2022	17-20	9
Siilinjärvi	Pyöreälahti (HUOM: Suljetut talkoot)	21.6.2022	17-20	4
Kuopio	Julkulan ranta	28.7.2022	17-20	4
Mikkeli	Otavan Pururata	8.6.2022	17-19	0
Mikkeli	Otavan Pururata	14.7.2022	17-19	1
Mikkeli	Otavan Pururata (HUOM:LUMO -kuntoutusryhmä)	21.7.2022	Aamu	7
Mikkeli	Emola (niittyrinne, Ryöpynkujan silta)	9.6.2022	17-19	3
Mikkeli	Emola (Ryöpynkujan silta)	13.7.2022	17-19	2
Mikkeli	Emola (Ryöpynkujan silta, HUOM: Settlementin talkoot)	12.8.2022	?	2
Mikkeli	Emola (Ryöpynkujan silta, HUOM: XAMK talkoot)	31.8.2022	?	20
Mikkeli	Peitsari (Haketusalue)	14.6.2022	18-20	2
Mikkeli	Peitsari (Haketusalue)	12.7.2022	17-19	3
Mikkeli	Ratinlampi	15.6.2022	18-20	8
Mikkeli	Ratinlampi	19.7.2022	18-20	2
Mikkeli	Ratinlampi	11.8.2022	18-20	5
Pieksämäki	Hiekanpää	16.6.2022	17-19	6
Pieksämäki	Hiekanpää	21.7.2022	17-19	6
Savonlinna	Mertala (HUOM: Itä-Savon LSY ja Jättiläiset kuriin -hanke)	11.6.2022	14-16	7
Savonlinna	Mertala (HUOM: Itä-Savon LSY ja Jättiläiset kuriin -hanke)	20.7.2022	17-19	23
Hirvensalmi	Möhkösentie	30.6.2022	17-19	3
Hirvensalmi	Möhkösentie	10.8.2022	17-19	1
Jyväskylä	Survo-Korpela (HUOM: Könkkölä Green Care)	9.6.2022	9-13	3
Jyväskylä	Palokka, Jokelanranta	9.6.2022	17-19	3
Jyväskylä	Vehkalampi, sähkölinja	11.6.2022	13-15	0
Jyväskylä	Eerolanlahti	16.6.2022	17-19	2
Jyväskylä	Ristonmaa	20.6.2022	16-18	0
Jyväskylä	Survo-Korpela	22.6.2022	10-12	1
Jyväskylä	Yrttisuo	28.6.2022	17-19	13
Jyväskylä	Vehkalampi, sähkölinja	30.6.2022	10-12	1
Laukaa	Laukaan satama	11.7.2022	17-19	4
Jyväskylä	Survo-Korpela	12.7.2022	17-19	4
Jyväskylä	Yrttisuo (HUOM: Könkkölä Green Care)	14.7.2022	9-13	13
Jyväskylä	Eerolanlahti	18.7.2022	10-12	3
Jyväskylä	Palokka, Jokelanranta	19.7.2022	17-19	3
Jyväskylä	Vehkalampi, sähkölinja	20.7.2022	17-19	4
Jyväskylä	Survo-Korpela (HUOM: Könkkölä Green Care)	21.7.2022	9-13	5
Jyväskylä	Yrttisuo	28.7.2022	17-19	1
Lappeenranta	Sammonlahti	6.6.2022	9-12	7
Lappeenranta	Karhuvuoren kenttä	7.6.2022	16-19	2
Lappeenranta	Hartikkala	13.6.2022	16-19	7
Lappeenranta	Karhuvuori, Viljapuisto	14.6.2022	16-19	6
Lappeenranta	Sammonlahti	20.6.2022	16-19	7
Lappeenranta	Harapainen	21.6.2022	16-19	7
Lappeenranta	Hartikkala	27.6.2022	16-19	2
Lappeenranta	Karhuvuoren kenttä	28.6.2022	16-19	2
Lappeenranta	Sammonlahti	4.7.2022	9-12	6
Lappeenranta	Rauha	5.7.2022	16-19	2

Taulukko 2. SLL:n VieKas LIFE:ssa järjestämät talkoot vuonna 2022.

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Lisäksi aluekoordinaattorit torjuivat sellaisia kohteita, joiden ylläpito talkoiden avulla ei enää ole mielekästä kasvien vähyydestä johtuen (taulukko 3).

Kunta	Paikka
Siilinjärvi	Toivala (19.6.2022)
Kuopio	Puijon Antikkala, ulkoilureitti ja kerrostalojen piha (11.7.2022)
Kuopio	Kurkimäki (19.6.2022)
Kuopio	Puijon Antikkalan frisbeegolfrata (15.6.,13.7. ja 29.7.2022)
Mikkeli	Urpolan jokilaakso (9.6. ja 3.8.2022)
Mikkeli	Kuumavuroenkatu (10.6. ja 3.8.2022)
Mikkeli	Hanhijoki – Kovalantie (20.6.,12.7. ja 5.8.2022)
Mikkeli	Hanhijoki – Puunlajituspaikka (20.6., 12.7., ja 5.8.2022)
Mikkeli	Laajalampi (kitketty 8/2022)
Mikkeli	Orijärven uimaranta (kitkettiin 8/2022)
Jyväskylä	Vehkalampi, Länsipuoli (15.7. ja 26.7.2022)
Jyväskylä	Vehkalampi, Nokikujan puisto (torjuttu kaksi kertaa 2022)
Jyväskylä	Kekkola (torjuttu kaksi kertaa 2022)
Lappeenranta	Rakuunamäki (8.6., 6.7. ja 4.8.2022)
Lappeenranta	Pallo, junaradan varsi (torjuttu kerran 7/2022)
Lappeenranta	Myllysaari (torjuttu kerran 7/2022)
Lappeenranta	Sammonlahti (talkooalueen ulkopuolella, 10-12.8.2022)
Lappeenranta	Skinnarila, siirtolapuutarha (5. ja 10.8.2022)
Lappeenranta	Hakali, entinen sähkölinja (torjuttu kerran 8/2022)
Taulukko 3. SLL:n VieKas LIFE:ssa aluekoordinaattorin omatoimisesti torjumat kohteet.	

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Soolotalkoot -kampanja

Kampanjan perustiedot

ViekasLIFE järjesti yhteistyössä LUKE:n kanssa kunnille ja vapaaehtoisille suunnatun Soolotalkoot -omatoimikitkentäkampanjan kesällä 2022. Kampanja järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2021. Kampanjan tarkoitus oli madaltaa kynnystä vieraslajien torjunnalle – toisaalta tarjoamalla kunnille matalan kynnyksen osallistua kampanjaan – toisaalta tarjoamalla vapaaehtoisille runsaasti vaihtoehtoja omaehtoiselle, aikatauluun ja paikkaan sitomattomalle, vieraslajien kitkennälle. Kohdelajit olivat jättipalsami, komealupiini ja kurtturuusu. Soolotalkoisiin ilmoittautui vuonna 2022 mukaan 47 kuntaa – enemmän kuin vuonna 2021, jolloin mukana oli virallisesti 31 kuntaa. Viekas LIFE -tapahtumakunnista mukana vuonna 2022 oli 31 kohdetta (ks. taulukko 4).

Soolotalkoilu tuotti hyvin tulosta kahdeksalla kohteella. Riippuukin hyvin paljon kohteen luonteesta, kuinka omaehtoinen talkoilu onnistuu. Yleisesti ottaen helppokulkuiset ja vilkkaiden virkistysalueiden läheiset paikat toimivat Soolotalkoot -kohteina parhaiten.

Kunta	Kohde	Hankekohde	Tulokset
Kuopio	Maljalampi	Ei	Näkyviä tuloksia
Kuopio	Litmanen	Ei	Jonkin verran kitkentää
Kuopio	Julkulan ranta	Kyllä	Näkyviä tuloksia
Mikkeli	Otava, Pururata	Kyllä	Jonkin verran kitkentää
Mikkeli	Rantakylä, Rakentajantien	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Mikkeli	Rantakylä, Orijärven uimaranta	Kyllä	Jonkin verran kitkentää
Mikkeli	Rantakylä, Vajatie-Saunatie	Ei	Jonkin verran kitkentää
Mikkeli	Pitkäjärvi	Ei	Jonkin verran kitkentää
Mikkeli	Laajalampi, Kaituentien pää	Kyllä	Näkyviä tuloksia
Mikkeli	Launiala, uimaranta	Ei	-
Mikkeli	Siekkilä, Pohjankatu	Ei	Näkyviä tuloksia
Mikkeli	Rokkala, Porrassalmenkatu	Ei	-
Mikkeli	Pappilanpolun pää	Ei	Näkyviä tuloksia
Mikkeli	Emola, Emolanpuisto	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Mikkeli	Emola, Ryöpynkujan silta	Kyllä	Jonkin verran kitkentää
Mikkeli	Emola, Likolammen ranta	Ei	Ei näkyviä tuloksia
Mikkeli	Lehmuskylä, Vaahterakatu	Ei	Jonkin verran kitkentää
Mikkeli	Anttola, Sahalantien ranta	Ei	-
Savonlinna	Mertala	Kyllä	-
Jyväskylä	Vehkalampi, Sähkölinja	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Jyväskylä	Vehkalampi, Nokikujanpuisto	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Jyväskylä	Eerolanlahti	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Jyväskylä	Survo-Korpela	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Jyväskylä	Ristonmaa	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Jyväskylä	Kekkola	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Jyväskylä	Yrttisuo	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Jyväskylä	Aholaita	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Jyväskylä	Palokka, Jokelanranta	Kyllä	Ei näkyviä tuloksia
Lappeenranta	Sammonlahti	Kyllä	Näkyviä tuloksia
Lappeenranta	Harapainen	Kyllä	Näkyviä tuloksia
Lappeenranta	Karhuvuori, Viljapuisto	Kyllä	Näkyviä tuloksia

Taulukko 4. Viekas LIFE -yhteistyökuntien Soolotalkoo -kohteet 2022.

Viekas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Kuva 1. Soolotalkoot -kohdekyltti. Kerttu Hakala/SLL, 2021.

Kampanja toimitti kunnille kylttejä kohteita varten vuonna 2021 (kuva x). Tänä vuonna kylttejä ei toimitettu, mutta kylttipohjat tarjottiin kuntien käyttöön niin, että kunnat pystyivät tilaamaan tai tekemään kyltit itse. Lisäksi kuntien käyttöön tarjottiin valmiita somekorttipohjia (Twitter, Facebook). Vuonna 2022 yritettiin kuntien lisäksi houkutella järjestöjä mukaan kampanjaan, mutta se ei aiheuttanut suurta liikehdintää.

Kaupunkeja, vapaaehtoisia ja järjestöjä ajatellen kampanjaa varten perustettiin omat tapahtuma-alasivut [Vieraslajit.fi -sivustolle](https://vieraslajit.fi). Lisäksi kampanjaa varten otettiin jälleen käyttöön vuonna 2021 perustettu "Soolotalkoot" [Facebook-ryhmä](https://www.facebook.com/vieraslajit) sekä iNaturalist -projekti "[Vieraslajien torjunta Suomessa](https://www.inaturalist.org/projects/vieraslajien-torjunta-suomessa)". Keskustelua pidettiin yllä kampanjan järjestäjien toimesta etenkin Facebookissa, jossa myös vapaaehtoiset olivat ahkeria keskustelemaan ryhmässä.

Torjutut kohteet ja kasvillisuuden seuranta

Torjuntakohdeluettelo

Kaikki seurannassa mukana olevat talkookohteet on kuvattu alla olevassa taulukossa 5. Kukin kohde on luokiteltu kesien 2021 ja 2022 päätteeksi tulevan torjuntatarpeen mukaan. Kategorian 2-3 kohteet tarvitsevat enää pienimuotoista seuranta ja torjuntaa. Kategorian 1 kohteissa puolestaan on edelleen sen verran runsaasti palsamia, että talkoilua on syytä jatkaa tehostetusti.

Kohteista 24 % (n=12) kuuluu kesän 2022 jälkeen kategoriaan 3 ja kohteista 28 % (n=14) kategoriaan 2 eli näillä kohteilla riittää aluekoordinaattorin seuranta ja kitkentä tarvittaessa. Kategoriaan 1 kuuluu 44 % (n=22) kohteista – näillä kohteilla täytyy vielä tehdä jättipalsamin torjuntaa vapaaehtoisten avulla. Suurimmalla osalla näistäkin kohteista jättipalsami on kuitenkin vähentynyt, mutta kohteen laajuus tai kytkeytyneisyys muihin esiintymiin vaatii torjunnan jatkamista tehostetusti.

Osalla laajemmista kohteista myös kaupunki on osallistunut torjuntaan siten, että ennen talkoita laajoja alueita on torjuttu siimaleikkureiden avulla. Lisäksi laajoja Jyväskylän kohteita torjuttiin siimaleikkurilla aluekoordinaattorin toimesta. Yksin käsin kitkentä ei pieniä esiintymiä lukuun ottamatta olekaan tehokas tapa jättipalsamiesiintymien torjunnassa.

Yksi alkuperäisistä hankekohteista on jäänyt maanrakennustöiden alle (Jyväskylä, Aholaita).

1	Jättipalsamia paljon / Talkoilua syytä jatkaa
2	Jättipalsami vähentynyt / Seuranta ja yhdet talkoot tai koordinaattorin kitkentä riittää
3	Jättipalsami vähentynyt merkittävästi / Aluekoordinaattorin seuranta riittää

Kunta	Paikka	Luokka 2021	Luokka 2022	Huomiot
JYVÄSKYLÄ	Aholaita	1	x	Kohde myllätty rakennustöillä
JYVÄSKYLÄ	Eerolanlahti	2	1	
JYVÄSKYLÄ	Jokelanranta Palokka	1	1	
JYVÄSKYLÄ	Kekkola	1	2	
JYVÄSKYLÄ	Kuokkalan Yrttisuo	1	1	
LAUKAA	Laukaan satama	1	2	
JYVÄSKYLÄ	Ristonmaa	2	2	
JYVÄSKYLÄ	Survo-Korpela	1	1	
JYVÄSKYLÄ	Vehkalampi 1 Länsipuoli	1	2	
JYVÄSKYLÄ	Vehkalampi 2 Sähkölinja	1	1	

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

JYVÄSKYLÄ	Vehkalampi 3 Nokikujan puisto	1	2	
MIKKELI	Emola 1 Myllykoskenkuja	1	2	
MIKKELI	Emola 2 Emolanrinne	1	1	
MIKKELI	Hanhijoki 1 Kovalantie	3	3	
MIKKELI	Hanhijoki 2 Puunläjitys	3	2	
HIRVENSALMI	Hirvensalmi Möhkösentie	1	1	
MIKKELI	Laajalampi Kaituentien pää	3	3	
MIKKELI	Otavan pururata	1	1	
MIKKELI	Peitsari	1	2	
PIEKSÄMÄKI	Pieksämäki Hiekanpää	1	1	
MIKKELI	Pitkäjärvi Kuumavuorenkatu	3	3	
MIKKELI	Rantakylä 1 Rakentajantie	3	3	Alkuperäinen esiintymä liki kadonnut, mutta lähellä lisää torjuttavaa.
MIKKELI	Rantakylä 2 Orijärven uimaranta	1	2	
MIKKELI	Ratinlampi	1	1	
SAVONLINNA	Savonlinna Mertala	1	1	
MIKKELI	Urpola Jokilaakso	3	3	
LAPPEENRANTA	Harapaisen urheilukenttä	1	1	Alkuperäinen esiintymä liki kadonnut, mutta lähellä lisää torjuttavaa.
LAPPEENRANTA	Hiessilta	1	1	Huono kohde, läpipääsemätöntä pusikkoa.
LAPPEENRANTA	Karhuvuoren urheilukenttä	1	2	
LAPPEENRANTA	Myllysaari Aionkatu	3	3	
LAPPEENRANTA	Pallo Radanvarsi Huopatehtaankatu	3	3	
LAPPEENRANTA	Rakuunamäki	3	3	
LAPPEENRANTA	Rauhan ranta Vipelentie	3	3	
LAPPEENRANTA	Sammonlahden uimaranta	1	1	Palsamia v.2022 vähemmän kuin v.2021
LAPPEENRANTA	Tirilä	1	1	Huono kohde. Vaatii maanomistajan toimia (LPR kaupunki)
LAPPEENRANTA	Viljapuisto Karhuvuori	1	2	
KUOPIO	Julkula / Julkulanniementien pää	1	1	
KUOPIO	Antikkala Kallantie/Ruutikellarinkatu	3	2	
KUOPIO	Julkula ranta	1	1	
KUOPIO	Kurkimäki	3	3	
KUOPIO	Lillukkapuisto	1	1	
KUOPIO	Neulalampi	1	1	
KUOPIO	Nilsia Kotiseutumuseo	3	3	
KUOPIO	Puijo Antikkala Frisbeegolf	3	2	

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

KUOPIO	Päiväranta 1 ranta-alue	2	1	
KUOPIO	Päiväranta 2 Puijo Sarven koulu	2	3	
SIILINJÄRVI	Siilinjärvi Jälä	1	1	
SIILINJÄRVI	Siilinjärvi Pyöreälahti	1	1	
SIILINJÄRVI	Siilinjärvi Toivala	3	3	
KUOPIO	Uuhimäki Halmejoki	2	2	Alkuperäinen esiintymä liki kadonnut, mutta lähellä lisää torjuttavaa.
Taulukko 5. Jättipalsamin talkookohteet ja jatkotorjunnan tarve.				

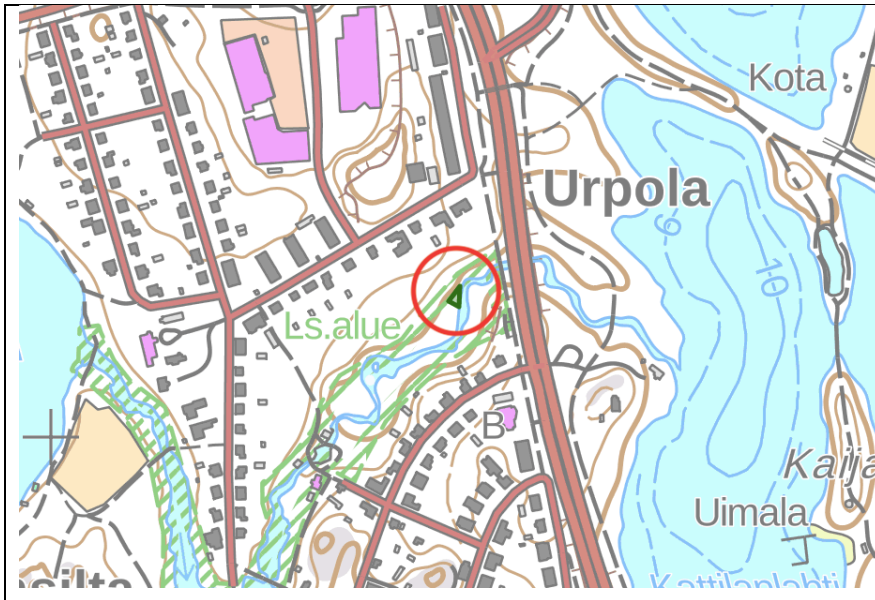

VieKas LIFE-hanke (Invasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Kasvillisuudenseurantakohteet

Mikkeli

Urpola

17.6.2021
Dryopteridiaceae 35 %
Jättipalsami 0 %

27.8.2021
Dryopteridiaceae 45 %
Urtica sp. 30 %
Jättipalsami 0 %

Inventointi tehtiin
 torjunnan jälkeen.

9.6. ja 3.8.2022

Dryopteridiaceae 3%,
Urtica sp. 25%
Jättipalsami 0 %

Rantakylä 2

26.8.2021

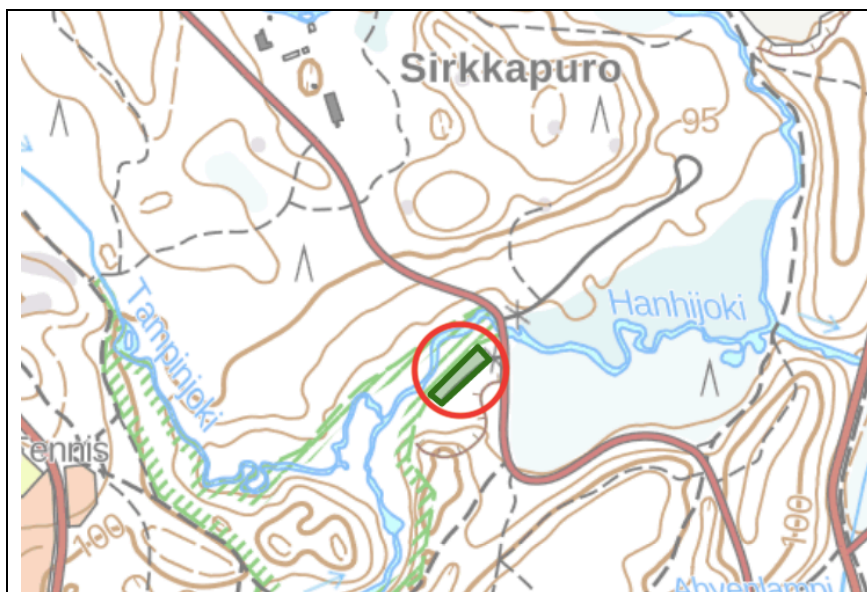
Poaceae/Cyperaceae 70 %
Filipendula ulmaria 55 %
Jättipalsami 15 %

Inventointi tehtiin
 torjunnan jälkeen.

5.8.2022

Filipendula ulmaria 65 %
Poaceae/Cyperaceae 60 %
 (kuollutta/kuivunutta)
Jättipalsami 15 %

Hanhijoki 1

26.8.2021

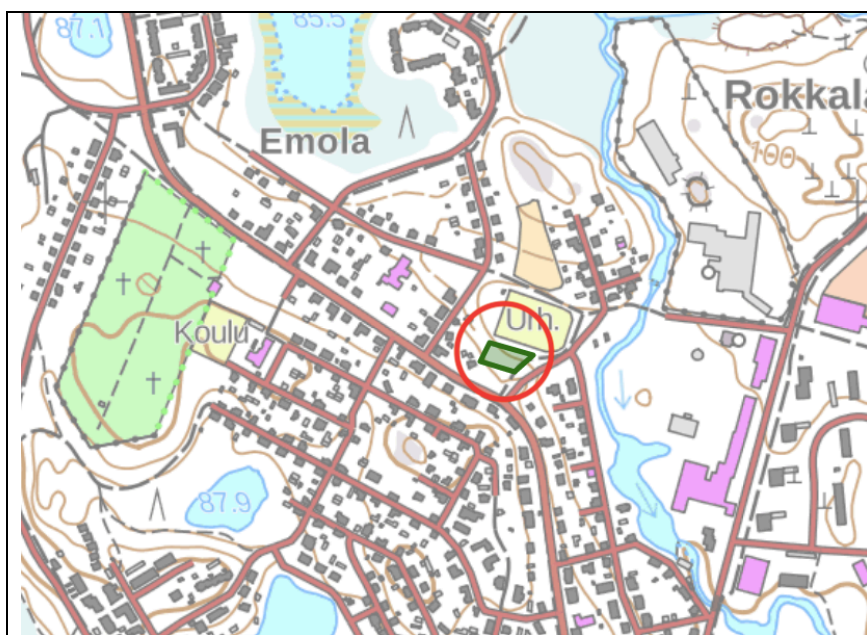
Urtica sp. 70 %
Jättipalsami 5 %

Inventointi tehtiin torjunnan jälkeen.

2022

Seurantatiedot puuttuivat aluekoordinaattorin aineistoista.

Emolanrinne

26.8.2021

Aegopodium podagraria 45 %
Urtica sp. 20 %
Jättipalsami 35 %

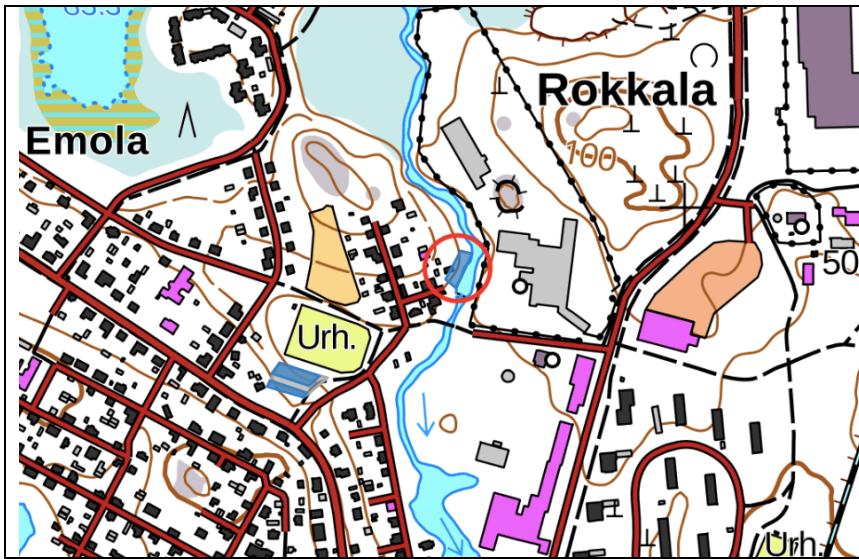
9.6.2022

Glechoma hederaceae (maahumala) 85 %
Urtica sp. 65 %
Aegopodium podagraria 45 %
Jättipalsami 0%

25.7.2022

Urtica sp. ??,
Chamaenerion angustifolium ??,
Aegopodium podagraria
Jättipalsami 0%

Emolanranta

2.8.2021

Jättipalsami 100 %

9.6.2022

Jättipalsami 100 %

13.7.2022

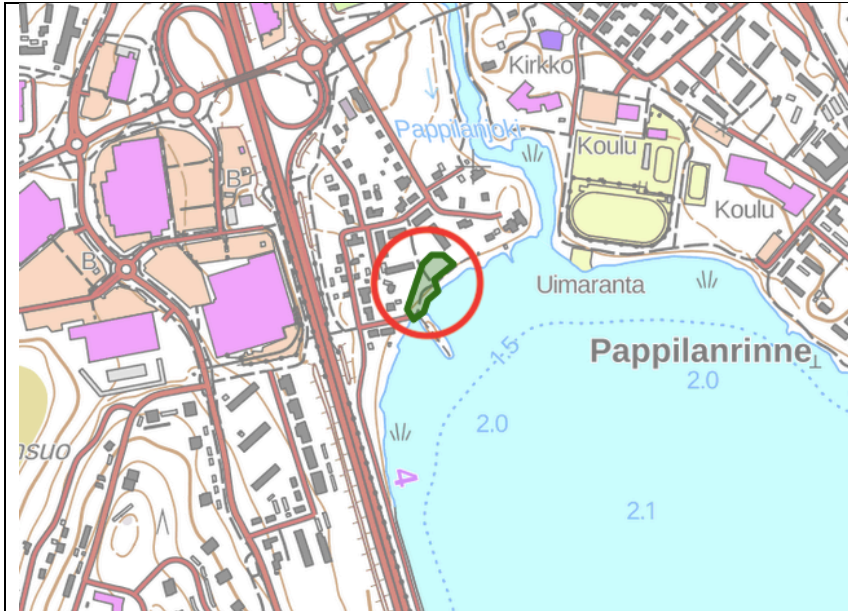
Jättipalsami 85 %

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Jyväskylä

Jokelanranta

3.6.2021

Poaceae/Cyperaceae 95 %
Filipendula ulmaria 20 %
Jättipalsami 5 %

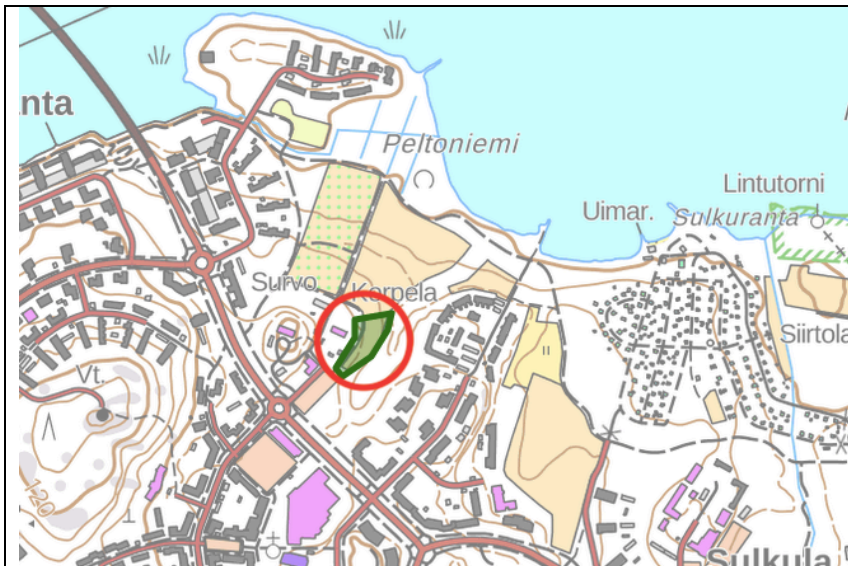
17.8.2021

Poaceae/Cyperaceae 95 %
Filipendula ulmaria 20 %
Jättipalsami 8 %

15.7. ja 26.7.2022

Poaceae/Cyperaceae 95 %
Filipendula ulmaria 20 %
Jättipalsami 0 %

Survo-Korpela

10.6.2021

Poaceae/Cyperaceae 90 %
Jättipalsami 20 %

22.6. ja 18.8.2022

Poaceae/Cyperaceae 90 %
Jättipalsami 1 %

Ristonmaa

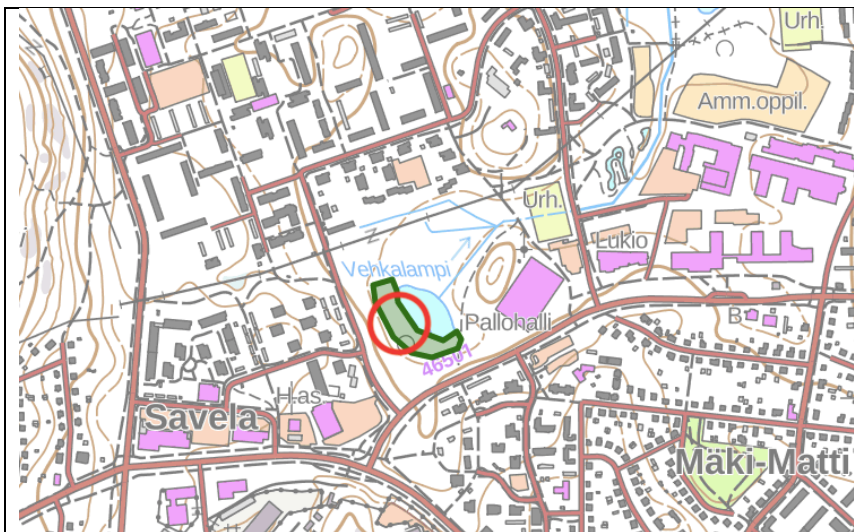
17.6.2021

Ranunculus sp. 80 %
Convolvulus sepium ssp. 60 %
Jättipalsami 0 %

2022

Puukasa laitettu seuranta-
 alueen päälle

Vehkalampi

27.5.2021

Geum rivale 50 %
Jättipalsami 0 %

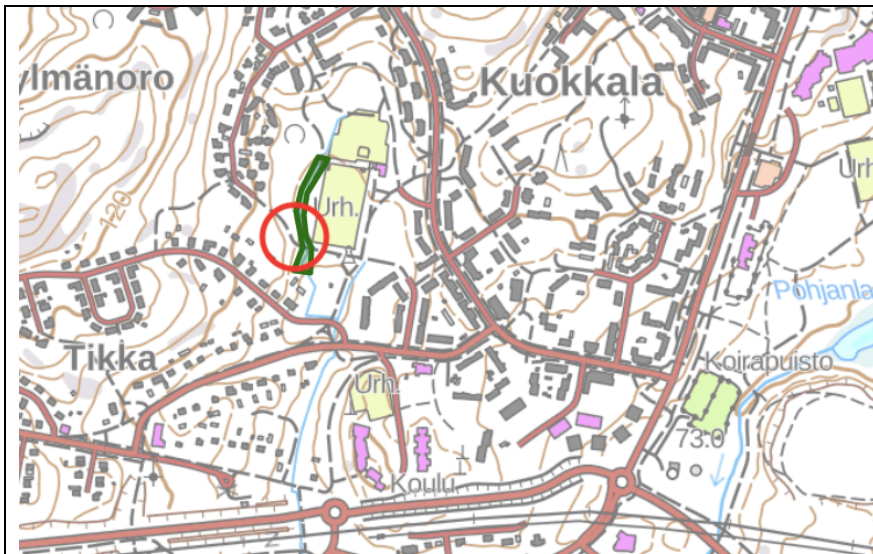
30.6. ja 15.7.2022

Geum rivale 50 %
Jättipalsami 1 %

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Yrttisuio

9.6.2021

Poaceae/Cyperaceae 50 %
Myosotis sp. 30 %
Filipendula ulmaria 20 %
Jättipalsami 40 %

28.6. ja 28.7.2022

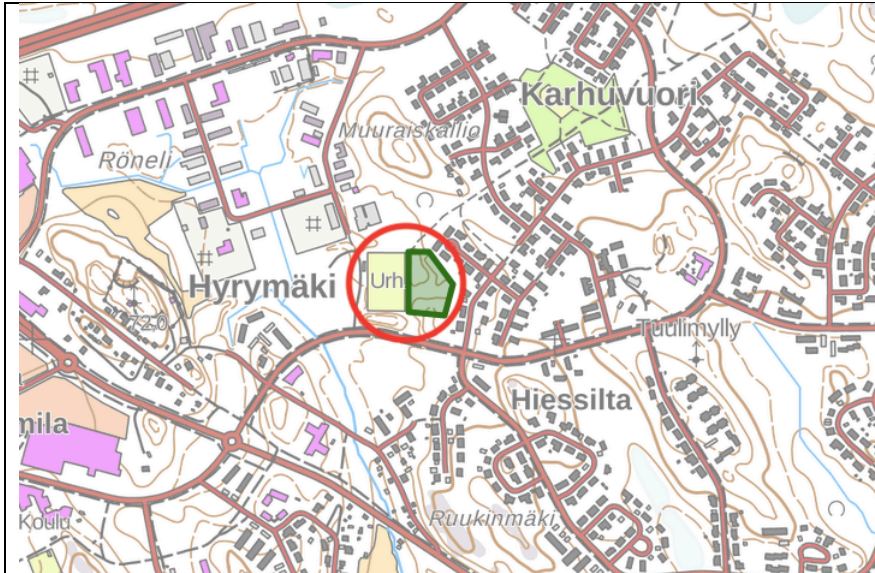
Poaceae/Cyperaceae 50 %
Myosotis sp. 30 %
Filipendula ulmaria 20 %
Jättipalsami 1 %

VieKas LIFE-hanke (Finvasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Lappeenranta

Karhuvuoren kenttä

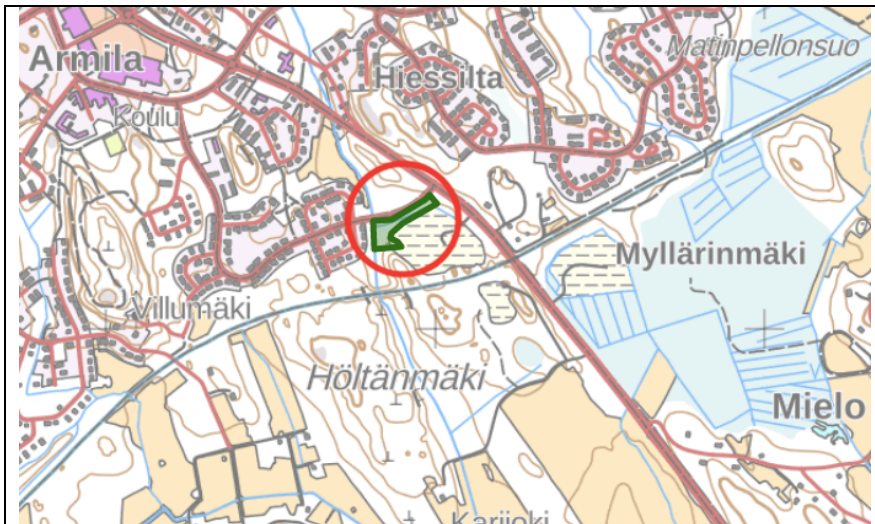

9.6.2021
Urtica sp. 25 %
Jättipalsami 8 %

13.7.2021
Populus tremula 20 %
Urtica sp. 20 %
Jättipalsami 5 %

21.6.2022
Urtica sp. 45 %
Jättipalsami 0 %

Hiessilta

16.6.2021
Aegopodium podagraria 25 %
Jättipalsami 20 %

8.7.2021
Aegopodium podagraria 20%
Jättipalsami 10 %

2022

Kohteen seuranta lopetettu,
 koska sen torjuminen
 talkoillen on todettu
 mahdottomaksi.

Tirilä

17.6.2021

Convolvulus sp. 40 %
Jättipalsami 30 %

2022

Seurantaruudn päälle tuotu
risukasa

Sammonlahti

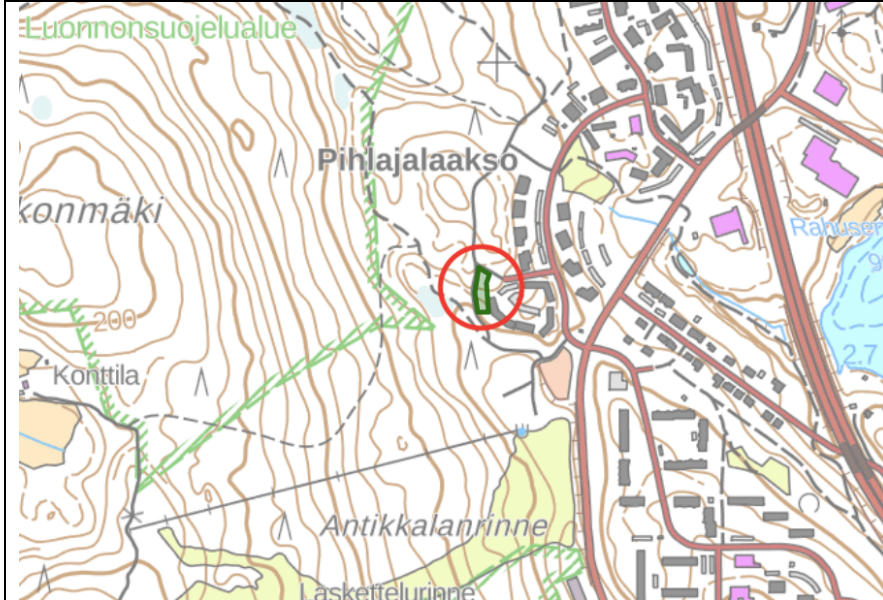
Uusi seurantaruutu,
perustettu 2022, koska
Hiessilta ja Tirilä poistunut
seurannasta.

20.6.2022 ja 4.7.2022

Glechoma hederaceae
(maahumala) 50 % - 40 %
Jättipalsami 60 % - 25 %

Kuopio

Antikkala

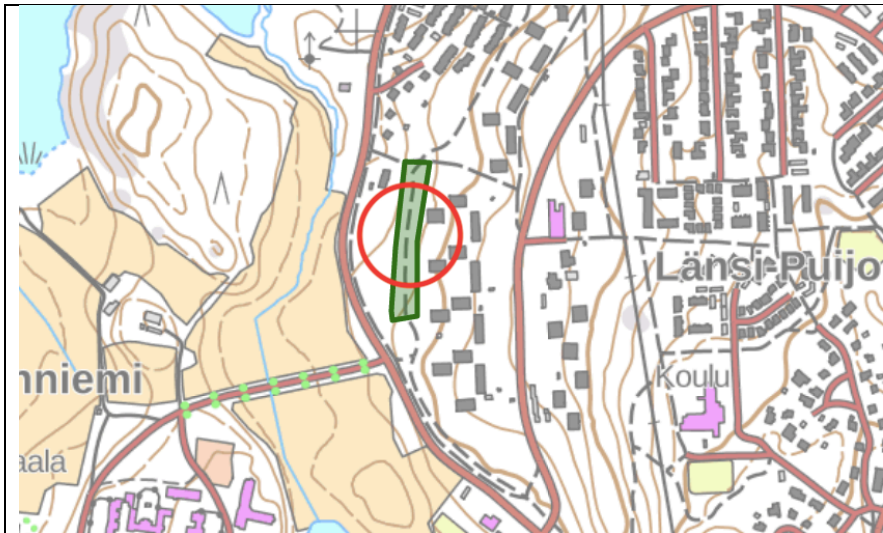

Ei inventointitietoja vuodelta 2021.

2022

Valokuvatiedostot olivat menneet rikki, ei saanut kasvillisuusruutuja auki.

Lillukkapuisto

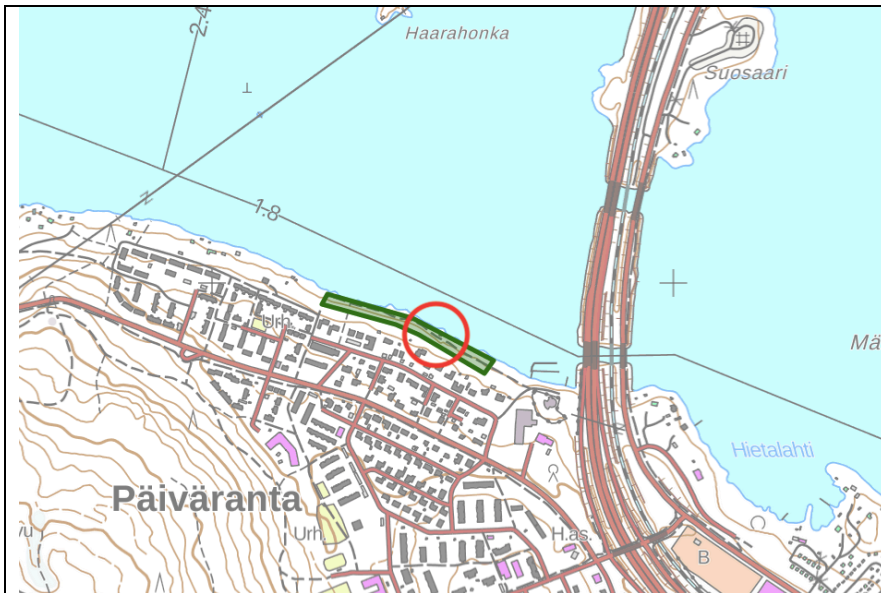
29.7.2021

Equisetum sp. 70 %
Aegopodium podagraria 45 %
Chamaenerion angustifolium 20 %
Jättipalsami 0 %

2022

Valokuvatiedostot olivat menneet rikki, ei saanut kasvillisuusruutuja auki.

Päiväranta

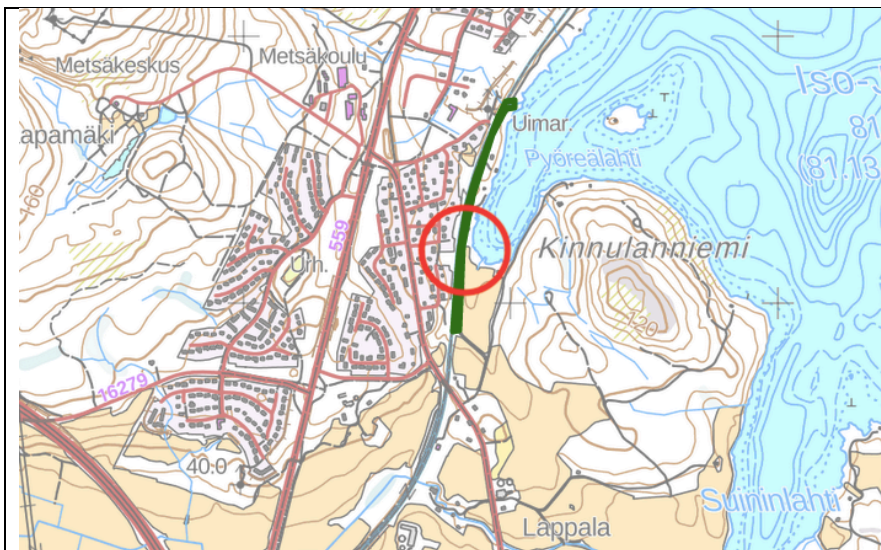
27.7.2021

Convolvulus sepium ssp. 50 %
Pteridium aquilinum 25 %
 Jättipalsami 5 %

2022

Valokuvatiedostot olivat menneet rikki, ei saanut kasvillisuusruutuja auki.

Pyöreälahti

8.7.2021

Equisetum sp. 70 %
Epilobium %
adenocaulon/ciliatum 35 %
Poaceae/Cyperaceae 40 %
Anthemis arvensis 20 %
 Jättipalsami 0 %

2022

Valokuvatiedostot olivat menneet rikki, ei saanut kasvillisuusruutuja auki.

Kansalaisiin perustuvan vieraslajitoiminnan vaikutukset

Hyödyt luonnolle

Hyvin kohdistettuna jättipalsamin vapaaehtoinen torjunta voi tuottaa hyötyjä ekosysteemille hillitsemällä vieraslajin aiheuttamia haittoja. Viekas LIFE -hankkeen torjuntakohteista 27/50:llä jättipalsami on vähentynyt talkoilun avulla. Jopa yksittäiset sitoutuneet aktiivit voivat saada merkittäviä tuloksia aikaiseksi. Yksin vapaaehtoisen torjunnan varaan ei vieraslajien haittojen ehkäisyä voi kuitenkaan jättää, sillä vapaaehtoisten, aktiivisten torjujien määrä pieni. Vapaaehtoisuudella on kuitenkin mahdollista täydentää esimerkiksi kunnan vieraslajityötä.

Talkoilulla on myös tärkeä ympäristönkasvatuksellinen ja viestinnällinen merkitys. Talkoilusta onkin hyötyä luonnolle myös epäsuorasti. Talkoilu lisää ihmisten tietoisuutta vieraslajeista ja niiden haitoista luonnolle. Ne opettavat ihmisiä havainnoimaan, torjumaan ja ilmoittamaan haitallisista lajeista. Talkoilu tuo myös uusia ihmisiä luonnonsuojelun äärelle – esimerkiksi puutarhaharrastajia. Näin vieraslajitalkoilu saattaa sytyttää kipinän myös muuhun luonnonsuojeluun – auttaahan vieraslajien kitkentä paremmin ymmärtämään ihmisen vaikutusta luontoon. Vieraslajien vapaaehtoinen toiminta saattaa myös muuttaa ihmisen suhdetta elinympäristöön – esimerkiksi vahvistaa toimijuutta ja siten vastuuta omasta lähiluonnosta.

Hyödyt vapaaehtoisille

VieKasLIFE -tapahtumiin osallistuville vapaaehtoisille on vuodesta 2020 lähtien lähetetty vapaaehtoistyön vaikutuksia kartoittava kysely. Kysely on tarkoitus toistaa joka kesä vuoteen 2023 saakka. Kyselyn avulla on tarkoitus arvioida hankkeen sosioekonomisia vaikutuksia sekä vapaaehtoisten vieraslajiasenteita ja -tietämystä.

Vapaaehtoisille lähetetyn kyselyn perusteella vapaaehtoiset hyötyvät vieraslajien torjunnasta erityisesti hyvinvoinnin näkökulmasta (Taulukko 6.). Vähemmän vaikutusta vapaaehtoistoiminnalla arvioitiin olevan osaamiseen ja työllisyyteen. Kyselyyn vastasi vuonna 2021 36 henkilöä ja vuonna 2022 34 henkilöä.

Vuonna 2021 kyselyyn vastanneista 75 % oli naisia ja 25 % miehiä – vuonna 2022 vastaajista 94 % oli naisia ja 6 % miehiä. Vuonna 2021 36 % ja vuonna 2022 32 % vastaajista oli 26-45 -vuotiaita. Vastaajista 46-65 -vuotiaita puolestaan oli vuonna 2021 oli 36 % ja vuonna 2022 lähes sama osuus - 38 %. Yli 66-vuotiaiden osuus oli myös likipitään sama molempina vuosina (2021 29 %, 2022 28 %). Alle 26-vuotiaita ei vastaajien joukossa ollut kumpankaan vuonna.

Tärkeältä ja merkitykseltä vapaaehtoisen vieraslajien kitkennän koki vuonna 2021 yli 97 % kaikista vastaajista. Valtaosa myös koki, että talkoiluun liittyy kokemus omien tekojen vaikutuksesta luonnon hyvinvointiin (94 % vastaajista). Talkoilun koettiin myös

VieKas LIFE-hanke (Invasive LIFE, LIFE17 NAT/FI/000528) on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta, jonka avulla tuetaan ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeita ja sitä kautta EU:n ympäristöpolitiikan toimeenpanoa. Tämän julkaisun sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai EASME ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

vahvistavan yhteisöllisyyttä (86 % vastaajista) ja kehon hyvinvointia (83 % vastaajista). 75 % vastaajista myös koki, että talkoilu kohentaa mielialaa. Puolet (50 %) vastaajista lisäksi koki, että talkoilu helpottaa ympäristöahdistusta. Pienemmissä määrin talkoilu vaikuttaa yksinäisyyden tunteen väistymiseen (33 %).

11 % vastaajista koki, että talkoisiin osallistuminen auttaa luomaan työelämän kannalta hyödyllisiä verkostoja. Samoin 11 % mielestä talkoisiin osallistuminen opettaa työelämän kannalta hyödyllisiä taitoja. Talkoilu voi myös innoittaa kouluttautumaan ympäristöalalle (2,8 %).

Vastaukset olivat samankaltaisia myös vuonna 2022, joitain eroja vastauksissa kuitenkin löytyi. Vuonna 2022 merkittävästi suurempi osa vastasi, että talkoilulla on mielialaa kohentava vaikutus (91 %). Lisäksi suurempi osa vastasi, että talkoisiin osallistuminen helpottaa koettua ympäristöahdistusta (65 %). Lisäksi merkittävästi suurempi osa vastasi, että talkoilu helpottaa yksinäisyyden tunnetta (62 %). On vaikea arvioida luotettavasti, mistä muutokset edelliseen vuoteen verrattuna johtuu. Yksi mahdollinen selittävä tekijä on korona, joka toisaalta rajoitti etenkin joidenkin vanhempien ihmisten osallistumista talkoisiin vuosina 2020 ja 2021. Lisäksi korona on lisännyt mielenterveyden kuormitusta, mikä saattaa näkyä vuoden 2022 vastauksissa. Joka tapauksessa yhdessä tapahtuvalla vapaaehtoisella vieraslaajityöllä on suurelle osalle osallistujista erityisesti mielen hyvinvointiin positiivinen vaikutus.

Myös vapaaehtoisen vieraslaajitorjunnan koetuissa työelämävaikutuksissa oli eroa edelliseen vuoteen verrattuna. Tänä vuonna useampi totesi vieraslaajityön tuovan työelämän kannalta hyödyllisiä verkostoja (24 %) tai opettavan työelämän kannalta hyödyllisiä taitoja (27 %). Lisäksi vieraslaajien torjuntatalkoisiin osallistuminen on innostanut useampia henkilöitä kouluttautumaan ympäristöalalle (12 %).

Väittäjä	Samaa tai täysin samaa mieltä v. 2021 (n=36)	Samaa tai täysin samaa mieltä v.2022 (n=34)
Talkoisiin osallistuminen tuntuu minusta tärkeältä ja merkitykselliseltä.	97,2 %	94,1 %
Kun osallistun talkoisiin, koen voivani omilla teoillani vaikuttaa luonnon hyvinvointiin.	94,4 %	94,1 %
Tunnen yhteisöllisyyttä, kun osallistun talkoisiin.	86,1 %	82,3 %
Talkoilu kohentaa kehoni hyvinvointia.	83,4 %	79,4 %
Talkoilu kohentaa mielialaani.	75 %	91,2 %
Talkoisiin osallistuminen helpottaa ympäristöahdistustani.	50%	64,7 %
Yksinäisyyden tunne väistyy, kun osallistun talkoisiin.	33,3 %	61,8 %
Vieraslaajien torjuntatalkoisiin osallistuminen auttaa minua luomaan työelämän kannalta hyödyllisiä verkostoja.	11,1 %	23,5 %
Vieraslaajien torjuntatalkoisiin osallistuminen opettaa minulle taitoja, joita voin hyödyntää työelämässä.	11,1 %	26,5 %
Vieraslaajien torjuntatalkoisiin osallistuminen on innostanut minua kouluttautumaan ympäristöalalle.	2,8 %	11,8 %
Taulukko 6. Vuoden 2021 ja 2022 vapaaehtoisille toimitetun vieraslaajikyselyn vastauksia vieraslaajitoiminnan hyvinvointivaikutuksista.		

Hyödyt kunnille

Aktiivinen vapaaehtoiisiin perustuva vieraslajien torjunta on mahdollista tuoda kunnalle kustannussäästöjä, kun torjuntaa ei tarvitse järjestää täysin omien vihertyöntekijöiden tai ostopalveluiden pohjalta. Vapaaehtoistapahtumien hyödynnys vaatii kuitenkin paljon koordinoitua – mikäli kunnassa ei ole aktiivisia yhdistyksiä, voi talkootöiden järjestelyihin kulua yllättävän paljon työaikaa. Mikäli aktiivisia yhdistyksiä on, kannattaakin kunnan panostaa niiden kanssa käytävään yhteistyöhön – esimerkiksi osoittaa aktiivisesti paikkoja vapaaehtoiselle vieraslajitorjunnalle. Parhaimmillaan hankalasti muilla tavoin torjuttavat esiintymät saadaan kitkettyä vieraslajeista puhtaksi – tällaisia ovat esimerkiksi herkäät luontokohteet, kuten suojelualueet, joissa kokeneet vapaaehtoiset pystyvät hävittämään vieraslajia vahingoittamatta kohteen muita lajeja (kuten lehtopalsamia). Yleisiksi talkookohteiksi tällaiset paikat eivät kuitenkaan sovi, sillä torjunta vaatii tarkkaa lajintunnistustaitoa.

Tavallisia asukkaita kuntien kannattaa ohjata torjuntaan mahdollisimman kustannustehokkaasti viestinnän avulla. Esimerkiksi Soolotalkoot -kampanjakonsepti sopii hyvin luontoa huonomminkin tuntevien aktivointiin pienellä vaivalla. Kylttien, paikallislehtijuttujen ja kunnan omien viestintäkanavien kautta opastus on mutkatonta ja kerran luotuja materiaaleja on helppo hyödyntää tulevina vuosina. Toiston avulla viesti iskostuu vähitellen kuntalaisten mieleen. Omatoimiseen torjuntaan kohteet tulee kuitenkin valita huolella – maaston pitää olla helppokulkuista ja kohteen sijaita lähellä asutusta tai suosittujen ulkoilureittien varrella. Näin useampi todennäköisesti ryhtyy vieraslajien omatoimiseen kitkentään. Lähellä sijaitsevat kohteet myös lisäävät vieraslajitorjunnan näkyvyyttä.

Kunnat saattavat hyötyä vieraslajien vapaaehtoisesta torjunnasta epäsuorasti myös sosiaalisesti, kuten käy ilmi talkotoiminnan hyvinvointivaikutuksista. Vapaaehtoistoiminta voi myös lisätä yhteisöllisyyttä ja kuuluvuuden tunnetta, mikä lisää sitoutumista omaan kuntaan ja asuinalueeseen.

Yleisenä haasteena nykypäivänä on kuitenkin vapaaehtoistoiminnan suosion väheneminen. Ihmisillä on nykyään enemmän vaihtoehtoja vapaa-ajan käytölle. Siksi harvoja mutta sitoutuneita aktiiveja kannattaa mahdollisuuksien mukaan huomioida edes muodollisesti. Satunnaisille vapaaehtoisille puolestaan kannattaa suunnitella mahdollisimman mutkattomia tapoja osallistua – esimerkiksi Soolotalkoot -konsepti toimii näiden ihmisten liikkeelle saamisessa hyvin, tarjoten aikaan sitomattoman tavan osallistua vieraslajityöhön.

